

† 302. *Nux vomica*.

Ebvész-mag.

Strychnos nux vomica Linn., keletindiai fa. **Ebvésmag-félék.**

Korong-alakú, kerekded, két és fél cmtr átmérőjű, két és fél egész négy és fél millimeter vastag **magvak**, közepükön köldökösek, széleiken párkányszerűleg megvastagodottak, igen apró, selyemszerű, szürkés-sárga, néha zöldesen fénylő, odasímuló szőrökkel ellátottak; vékony, szorosán odatapadó magburokkal, szaruszerű, fehéres vagy szürkés-sárgás, szagtalan, felette keserű ízű, ketté választható fehérnyével, melynek alapján a csír található.

303. *Oleum amygdalarum dulcium*.

Édes mandola-olaj.

Végy: **Édes mandolát** *hatszáz grammot* **600**

A rajta tapadó portól szitában rázás által tisztítsd meg, a törött darabokat távolítsd el, és vas-mozsárban kellőleg szétzúzva, hideg sajtóban sajtold ki erősen. A nyert olajat szürlézd és hűvös, setét helyre tedd el.

Átlátszó, halaványsárga színű, szagtalan, enyhe és nem avas ízű, 0·915—0·920 fajsúlyú zsíros olaj, mely —10 C°-nál még folyékony marad, 15 rész forró, viztelen borszeszben jól, hidegben rosszul oldható.

Egyenlő mennyiségű tömény salétromsavval össze-rázva, zavaros, fehér vagy kissé sárgás olajos és ugyan-

† 302. Nux vomica.

Strychnos nux vomica Linn., arbor Indiae orientalis. Strychnaceae Blume.

Semina (nux vomica, semen strychni) discoidea orbiculata, circiter duo et dimidium centimetra lata, duo et dimidium usque quattuor et dimidium millimetra crassa, medio umbonata, ad marginem crassiora, pilis minutissimis, sericeis, cinereo-ochroleucis adpressis vestita; constant ex integumento tenui, arete adhaerente et ex albumine corneo, albido vel griseo-flavo, bipartibili, basi embryonem concealante, inodoro, saporis amarissimi.

303. Oleum amygdalarum dulcium.

Rp. **Amygdalarum dulcium**

grammata sexcenta 600

Semina primum pulvere adhaerente agitatione in cribro mundata, fragmentis deliberata, in mortario ferreo rite contusa, in proelo frigido fortissime exprime.

Oleum obtentum filtra et in loco tenebroso ac frigido conserva. Sit pingue, limpidum, colore pallido flavum, inodorum, saporis mitis non rancidi, ponderis specifici 0.915 ad 0.920, frigore 10° limpidum remanens, in partibus quindecim alcoholi fervidi perfecte, in frigidi partim solvitur.

Oleum parte aequali acidi nitrici concentrati conquassatum strata duo turbida eveniunt, unum albidum

csak zavaros savas réteg keletkezik, melyhez kevés rézforgácsot adva és a keveréket gyengén megmelegítve, majd félretéve, az olajos réteg több óra múlva fehér, kocsonyaszerű lesz.

304. Oleum anisi.

Ánizs-olaj.

A közönséges ánizs gyümölcseiből átpárolgztatás által készített, tiszta, színtelen vagy sárgás, 0,978—0,984 fajsúlyú, közömbös kémhatású, kellemes fűszeres ízű illó olaj, mely már + 9°-nál megszilárdul, s részben kristályos tömeggé alakul, + 20°-nál azonban ismét teljesen megfolyósodik és áttetszővé válik.

Az ánizs-olaj 90%-os borszesz kétszeres egészen háromszoros mennyiségében teljesen oldható, az oldat vaschlorid által ibolyakék színűre ne festődjék; a jódot melegfejlődés közben oldja; tömény kénsavval veres tömeggé alakul, erős melegfejlődés közben, lehülés után borszeszszel összerázva, az színtelen marad.

Egy csepp olajat cukorral összedörzsölve és 500 köbcentiméter vízzel összerázva, a víz tiszta ánizs-ízű legyen.

305. Oleum aurantiorum corticum.

Narancshéj-olaj.

Tiszta, sárgás, kissé zöldesbe játszó, közömbös kémhatású, igen híg, 0,850—0,860 fajsúlyú, kellemes,

aut paullo flavum oleosum, alterum ex acido compositum; addita pauca rasura cupri et mixtura tenue calefacta demum seposita, stratum oleosum, nonnullis horis peractis in massam solidam albam gelatinosam redigitur.

304. *Oleum Anisi.*

Oleum aethereum e fructibus pimpinellae anisi destillatione paratum, sit limpidum, decolor vel subflavum, ponderis specifici 0.978 ad 0.984, reactionis neutrius, saporis grati aromatici. Temperatura + 9° rigescat, et in massam crystallinam ex parte abeat, calore 20° iterum totaliter liquescat et limpidum eveniat.

Oleum anisi in spiritu vini 90% partibus duabus usque tribus perfecte solvitur, solutio ferro sesquichlorato colore violaceo ne coloretur, iodum sub caloris evolutione solvit; addito acido sulfurico concentrato sub evolutione caloris fortioris in massam rubram redigitur, quae post refrigerationem cum spiritu vini conquassata spiritum ne coloret.

Olei anisi gutta una cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubicis quingentis conquassata saporem anisi purum impertiat.

305. *Oleum aurantium corticum.*

Sit limpidum, flavescens, subviride, reactionis neutrius, valde tenue, ponderis specifici 0.850—0.860,

kissé kesernyés ízű illó olaj. Jóddal eldurran, a szantálfa veres festényét feloldja, 90 százalékos borszesz ötszörös mennyiségében csak zavarosan oldható.

306. *Oleum cacao.*

Kakao-olaj. Kakao-vaj.

A meghámozott kakaomagvakból kisajtolt zsíros olaj. Közönséges hőmérséknél törekeny, sárgásfehér, a magvak kellemes szagával bíró, enyhe ízű, 0.950–0.960 fajsúlyú, 30 C°-nál teljesen megolvad, már + 22 C°-nál ismét megmerevedik.

1 grm kakaovaj 3 grm aetherben melegítés nélkül oldódjék fel; a megolvasztott olajba mártott bél kihülés után meggyújtva, elfuváskor kellemetlen fagygyúszagot ne terjesszen.

307. *Oleum cadinum.*

Füstös fenyő-olaj.

A juniperus oxycedrus fájából száraz átpárolgatás által készített sötétbarna, sűrű, kátrányhoz hasonló füstös olaj.

308. *Oleum camphoratum.*

Kámforos olaj.

Végy: Szesz nélkül összedörzsölt kámfort

hátsz grammot

20

saporis grati, cum aliqua amaritudine. Sub additione jodi explodit, pigmentum ligni santali rubrum solvit.

In quantitate spiritus vini 90°/_o quintupla tantum sublimpidum solvitur.

306. Oleum cacao.

Butyrum cacao.

Oleum pingue ex seminibus cacao decorticatis expressum. Sit e flavescenti album, temperatura consveta fragile, odoris grati seminum, saporis mitis, ponderis specifici 0·950 ad 0·960, calore 30° liquescens temperatura + 22° denuo rigescens.

Gramma unum olei cacao in grammatibus tribus aetheris sine calefactione solvitur. Ellychnium in oleum liquefactum immersum, post refrigerationem incensum, post extinctionem odorem ingratum sebi ne redoleat.

307. Oleum cadinum.

Oleum juniperi empyreumaticum.

Oleum empyreumaticum e ligno juniperi oxycedri destillatione sicca paratum.

Sit obscure fuscum, spissiusculum, pici liquidae simile.

308. Oleum camphoratum.

Rp. **Camphorae sine spiritu contritae**

grammata viginti   20

Oldd fel dörzsölve:

Sesam-olajban

negyven grammban **40**

Jól elegyítve tartsd el.

Átlátszó és kámfor-üledéktől ment legyen.

309. *Oleum caryophyllorum.*

Szegfűszeg-olaj.

Sárgás vagy barnás színű, frissében közömbös, állás közben kissé savi kémhatású, 1'041—1'060 faj-súlyú, átható szagú, égető fűszeres ízű illó olaj, mely egyenlő mennyiségű 90%-os borszeszben tisztán oldatik, egyenlő mennyiségű szénkénnel zavaros keveréket képez, a jódot csendesen feloldja, tömény salétromsavval nagy meleg kifejlődése közben lánggra lobban és felbomlik.

Szeszes oldata kénsavtól, nemkülönben kevés vaschlorid-oldattól kékes ibolyaszínűre festetik.

Egyenlő mennyiségű ammoniakkal hidegen összerázva, a szegfűszeg-olaj lágy, sárgás, kristályos tömeggé merevedik meg. Meleg vízzel összerázva, a víz savi kémhatást ne mutasson, lehülés után a tisztán átszűrt víz egy csepp vaschlorid-oldat hozzáadására kék vagy zöld színt ne vegyen fel.

Solve terendo in:

Olei sesami

grammatibus quadraginta   **40**

Intime mixtum-serva.

Sit limpidum, sedimento camphorae liberum.

309. Oleum caryophyllorum.

Oleum aethereum flavum vel fuscum, recens reactionis neutrius, temporis tractu parum acidulae, ponderis specifici 1.041—1.060, odoris penetrantis, saporis urentis aromatici, in aequali quantitate spiritus 90% perfecte solubile, aequali quantitate alcoholis sulfuris mixturam turbidam praebens, jodum tranquille solvens, acido nitrico concentrato sub fortiori caloris evolutione et deflagratione decomponitur.

Solutio spirituosa olei caryophyllorum addito acido sulfurico vel addita paucilla solutione ferri se — squichlorati colorem caeruleum assumit.

Cum parte aequali liquoris ammonii caustici frigore conquassatum oleum caryophyllorum ad massam crystallinam mollem flavam rigescit.

Aqua fervida cum oleo caryophyllorum conquassata reactionem acidam ne trahat, post refrigerationem aqua limpide filtrata, addita gutta una liquoris ferri sesquichlorati, ne ducat colorem caeruleum aut viridem.

310. *Oleum cinnamomi cassiae.*

Cassia fahéj-olaj.

Tiszta, sárgás vagy barnás színű, sűrű, közömbös kémhatású, 1'045—1'065 fajsúlyú, fahéjszagú illóolaj.

90 százalékos borszeszben minden arányban oldható, a jódot némi mozgás és a meleg észrevehető fokozása mellett feloldja.

Négy csepp fahéj-olaj tíz köbcentiméter borszeszszel hígítva, egy csepp vaschlorid-oldat hozzáadására barna, s ne zöld vagy kék színűre festessék. Füstölgő salétromsavval összerázva ne habozzék, tömény nátronlúg hozzáadására meg ne kocsonyásodjék.

Az olajjal összerázott víz édeses, később égető, fűszeres ízű legyen.

311. *Oleum citri.*

Czitromháj-olaj.

Sárgás, igen híg, közömbös kémhatású, 0'840—0'870 fajsúlyú, kellemes citromszagú és ízű illóolaj. Jód hozzáadásakor eldurran, borszeszben tökéletlenül oldatik.

Egy cseppet cukorral összedörzsölve és ötszáz köbcentiméter vízzel összerázva, a víz kellemes citrom-illatú legyen.

† 312. *Oleum crotonis.*

Kroton-olaj.

Sárga, vagy sárgás-barna, áttetsző, sűrű, sajátos kellemetlen szagú, kezdetben enyhe, olajos, később

310. *Oleum cinnamomi cassiae.*

Oleum aethereum limpidum, subflavum vel sub-fuscum, reactionis neutrius, ponderis specifici 1.045 ad 1.065, odoris corticis cinnamomi.

In spiritu 90% quavis proportione solvitur, jodum paullula agitatione et manifesta caloris auctione solvit.

Olei cinnamomi guttae quattuor cum centimetris cubicis decem spiritus dilutae, gutta una liquoris ferri-sesquichlorati adjecta colorem fuscum neque vero viridem caeruleumve trahant. Cum acido nitrico fumante conquassatum ne spumet, addito liquore natrii caustici ad gelatinam ne inspissetur.

Aqua cum oleo cinnamomi conquassata saporis est dulcis, deinde urentis aromatici.

311. *Oleum citri.*

Oleum aethereum flavescens, admodum tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.840 ad 0.870, odoris et saporis amoeni, qualis est fructuum citri. Sub additione jodi explodit, in spiritu imperfecte solvitur.

Olei citri gutta una cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubici quingentis conquassata, hinc odorem fructuum citri purum impertiat.

† 312. *Oleum crotonis.*

Oleum pingue limpidum, spissum, coloris flavi vel e flavo fusci, odoris ingrati, saporis initio oleosi mitis, dein

ben tartósan égető ízű zsíros olaj, mely víztelen borszeszben minden arányban oldható legyen.

Egyes adagja legföljebb 0.05 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.10 gramm.

313. *Oleum eucalypti australe amygdalinum.*

Eucalyptus-olaj.

Majdnem színtelen illó olaj, fajsúlya 0.914, —18°-nál három óra alatt sem fagy meg, 170°-nál forr (eucalyptolum, $C_{24}H_{20}O_2$), 200°-nál teljesen elszáll, vízben alig, borszeszben könnyen oldatik: lavandulához hasonló szagú, szájon át belehelve hűsítő és keserű ízű.

Fuchsinnal hidegen ne szinesedjék meg, a jódot eldurranás nélkül csendesen oldja.

314. *Oleum foeniculi.*

Édes kömény-olaj.

Színtelen, híg, közömbös kémhatású, 0.95—0.97 fajsúlyú, erősen fűszeres szagú illóolaj, mely néha már 0° felett megmered, egyenlő vagy kétszeres mennyiségű 90%-os borszeszben oldható, a jódot majdnem mozgás nélkül feloldja.

Borszeszes oldata vaschloridtól meg ne festessék. Egy csepp olajat cukorral összedörzsölve és ötszáz köbcentiméter vízzel keverve, a víz tiszta köményízű legyen.

autem valde et continue urentis, in alcohole omni portione solubile.

Dosis maxima singula: 0.05.

Dosis maxima pro die: 0.10.

313. Oleum eucalypti australe amygdalinum.

Oleum aethereum haud coloratum, ponderis specifici 0.914, temperatura — 18° intra tres horas adhuc non congeletur, calore 170° ebulliat (eucalyptolum $C_{24}H_{20}O_2$) et 200° totus avolet; aqua vix, spiritu vini facile solvitur; odorem lavandulae similem spargit, per os inhalatum saporem habet refrigerantem amarescentem.

Frigide fuchsino ne coloretur et jodum sine detonatione tranquille solvat.

314. Oleum foeniculi.

Oleum aethereum, decolor, tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.95 ad 0.97, odoris valde aromatici, nonnunquam jam supra temperatura 0° rigescit, in quantitate aequali vel duplici spiritus 90% solvitur, jodum fere tranquille solvit. Solutio ejus spirituosa ferro sesquichlorato ne coloretur. Olei foeniculi gutta una cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubicis quingentis conquassata, huic odorem et saporem purum fructuum foeniculi impertiat.

315. Oleum hyosciami foliorum coctum.

Főzött beléndeklevél-olaj.

Végy: Szétzúzott friss beléndeklevelet
ötszáz grammot 500
Sesam-olajat kétezer grammot 2000
Főzd mérsékelt hevítés és folytonos kavarással mel-
lett a nedvesség eltünéseig, azután sajtold ki és szürlézd.
A szüredék legyen
ezerhét száz gramm 1700

316. Oleum jecoris aselli flavum.

Sárga gadócmáj-olaj. Sárga halmáj-olaj.

A tőke gadóc (gadus morrhua Linn.) és más gadócfajok, a lágyuszonyúak (malacopterygii) rendjébe s a gadócfélék (gadoidei) családjába tartozó, az északi tengerekben előforduló halak friss májából magától kifolyó, vagy igen gyenge melegítéskor kicsepe-
gő zsíros olaj.

Szine halavány-sárga vagy aranyszínű, átlátszó, sűrűs, sajátos halízú és szagú, 0.925—0.935 faj-
súlyú, közömbös, vagy igen gyengén savi kémhatású. 90°/_o-os borszeszben körülbelül 2.5 százalék oldódik, 1
rész 15 rész forró víztelen borszeszben teljesen oldható.

Egy csepp olajat 20 csepp szénkénegben oldva és
egy csepp kénsavval összerázva, a keverék egy pillanatra sötét ibolyavörös színűre festetik. Az olajat

315. Oleum hyosciami foliorum coctum.

Rp. **Foliorum hyosciami recentium contusorum**

grammata quingenta 500

Olei sesami *grammata duomillia* 2000

Coque igne moderato et semper agitando ad
humidi consumptionem, dein exprime et filtra.

Oleum filtratum sit

grammatum mille et septingentorum 1700

316. Oleum jecoris aselli flavum.

Oleum pingue ex hepate recenti gadi morrhuae
Linn. et aliarum specierum gadi (pisces; ordo: mala-
copterygii; fam. gadoïdei) maria septentrionalia inha-
bitantium sponte effluens, aut lenissima calefactione
exstillans, coloris flavi aut aurantiaci, pellucidum, spis-
siusculum, odoris et saporis peculiaris piscini, ponderis
specifici 0.925 ad 0.935, reactionis neutrius, aut parum
acidi.

Spiritus 90% ex centum partibus duas et dimi-
diam solvit, pars una olei in partibus quindecim alcoho-
lis fervidi perfecte solvitur. Gutta una olei in carbo-
nei sulfurati guttis viginti soluta, acidi sulfurici gutta
una conquassata per momentum colorem trahit bellum
e violaceo rubrum.

hosszabb ideig 0°-ra lehűtve, belőle semmi vagy csak igen kevés stearin válják ki.

A zavaros vagy avas olaj ne használtassék.

317. Oleum juniperi.

Boróka-olaj.

Szintelen vagy sárgás, híg, közömbös kémhatású, 0·840—0·900 fajsúlyú, boróka-szagú és ízű illó olaj. Borszeszben nem igen oldatik; szénkénegben, chloroformban és benzolban azonban jól oldassék. Jóddal meleg- és gőzképződés mellett szétdurran, a fuchsint nem oldja, levegő behatása alatt gyántás anyaggá változik át.

318. Oleum lauri.

Babér-olaj.

Friss babérmagvakból kisajtolás által készített, zöld, lágy kenőcshöz hasonló, szemcsés, babérszagú, keserű fűszeres ízű olaj, mely + 35 C°-nál teljesen megolvad, 8 rész forró víztelen borszeszben, nemkülönben másfél rész aetherben teljesen oldható. Szalmiak-oldattal keverve, színét ne igen változtassa meg.

Megolvasztott babér-olajat egyenlő mennyiségű amylneszszel keverve, tiszta, vagy csak kissé zavaros, meg nem merevedő oldat keletkezzenek.

Oleum temperatura 0° diutius sepositum, stearini nihil, vel ne plus quam paucillum demittat.

Oleum turbidum vel rancidum est rejiciendum.

317. Oleum juniperi.

Oleum aethereum decolor vel flavescens, tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.840 ad 0.900, odoris et saporis amoeni, qualis est baccarum juniperi. In spiritu parum, in alcohole sulfuris, chloroformio et benzolo perfecte solvitur. Cum jodo sub evolutione caloris et vaporis explodit, fuchsinum non solvit, sub influxu aëris in massam resinosam abit.

318. Oleum lauri.

Oleum e fructibus recentibus lauri expressione obtentum, sit viride, consistentiae unguenti mollioris, granulosum, odoris laurini, saporis aromatici et amari, calore 35° perfecte liquescens, in partibus octo alcoholis fervidi, nec non in parte sesquialtera aetheris perfecte solubile.

Admixta solutione ammonii chlorati color olei vix permutatur. Oleum lauri liquefactum cum aequali quantitate alcoholis amylici mixtum solutionem limpida vel minime turbida et non rigescentem praebeat.

319. Oleum lavandulae.

Lavandula-olaj.

Színtelen vagy sárgás, kissé zöldesbe játszó, híg, közömbös kémhatású, 0·885—0·900 fajsúlyú, kellemes lavandula-szagú illó olaj. 90°/_o-os borszeszben minden arányban, nemkülönben jégecetben is oldható, jóddal nagy meleg és gőz kifejlése mellett eldurran, a fuchsint nem oldja, levegőn állás közben savi kémhatásúvá lesz és meggyántásodik.

320. Oleum lini lotum.

Mosott len-olaj.

Végy: Árúbeli len-olajat, lehetőleg frisset

hatszáz grammot   **600**

Lepárolt vizet   *háromszáz grammot*   **300**

Gyakori felrázás mellett álljon egy napig, ezután az olajat a víztől elkülönítvén, szürlézd és tartsd el.

Átlátszó, nyáktól ment, száradó legyen.

321. Oleum lini venale.

Lenmag-olaj.

Átlátszó, sárga színű, 0·936—0·940 fajsúlyú, vékony rétegben a levegőn könnyen kiszáradó, sajátos szagú, enyhe ízű zsíros olaj, mely még — 20°-nál is cseppfolyós marad.

Ne legyen avas, sűrűn folyó.

319. Oleum lavandulae.

Oleum aethereum decolor, subflavum, aut e subviridi subflavum, tenue, reactionis neutrius, ponderis specifici 0.885 ad 0.900, odoris amoeni, qualis est lavandulae. In spiritu 90°/_o et in acido acetico glaciale omni proportione solvitur, jodo magnum calorem et multum vaporem evolvens detonit; fuchsinum non solvit, sub influxu aëris in massam resinosam et reactionis acidae permutatur.

320. Oleum lini lotum.

Rp. **Olei lini venalis quantopere recentis**
grammata sexcenta **600**
Aquae destillatae *grammata trecenta* **300**

Stent saepius conquassando per diem. Oleum dein ab aqua separatum filtra et serva.

Sit limpidum, mucilagine expers, exsiccans.

321. Oleum lini venale.

Oleum pingue limpidum, coloris flavi, ponderis specifici 0.936 ad 0.940, in stratum extenuatum facile exsiccans, odoris peculiaris, saporis mitis etiam frigore 20° liquidum.

Ne sit rancidum vel spissum.

322. *Oleum macidis.*

Szerecsendióhéj-olaj.

Sárgás színű, áttetsző, híg, 0·870—0·920 fajsúlyú, kellemes szerecsendióhéj-szagú, eleinte enyhe, később csípős, égető ízű illó olaj, mely 6—7 térfogat 90°/_o-os borszeszben teljesen oldatik, egyenlő rész szénkénnel tisztán keverhető, a fuchsint nem oldja, jóddal hevesen eldurran.

323. *Oleum majoranae.*

Majorána-olaj.

Sárgás, híg, 0·895—0·910 fajsúlyú, kissé savi kémhatású, sajátos szagú, égető ízű illó olaj, mely állás közben megbarnul és meggyántásodik. A jódot csendesen melegfejlődés nélkül oldja, egyenlő mennyiségű 90°/_o-os borszeszben oldatik.

324. *Oleum menthae crispae.*

Fodros-menta-olaj.

Sárgás vagy zöldes-sárga, híg, állás közben megsűrűsödő, 0·890—0·940 fajsúlyú, sajátos szagú, égető, húsító ízű illó olaj, mely egyenlő mennyiségű 90°/_o-os borszeszben oldatik, a jódot megmelegedés közben oldja.

322. Oleum macidis.

Oleum aethereum flavum, limpidum, tenue, ponderis specifici 0·870—0·920, odoris grati macidis, saporis prius blandi, demum acris, urentis. In voluminibus sex vel septem spiritus vini 90°/_o perfecte solvitur, cum aequali parte alcoholis sulfuris limpide miscibile est, fuchsinum non solvit, cum jodo vehementer explodit.

323. Oleum majoranae.

Oleum aethereum flavum, tenue, ponderis specifici 0·895—0·910, reactionis paullulo acidulae, odoris peculiaris, saporis urentis. Oleum tractu temporis evadit subfuscum et in massam resinosam transit, jodum tranquille sine caloris evolutione solvit, in parte aequali spiritus 90°/_o est solubile.

324. Oleum menthae crispae.

Oleum aethereum coloris subflavi, vel e viride-flavi, tenue, tractu temporis evadit spissiusculum, ponderis specifici 0·890—0·940, odoris peculiaris, saporis urentis, refrigerantis, in aequali quantitate spiritu 90°/_o solubile, jodum sub evolutione caloris solvens.

325. *Oleum menthae piperitae.*

Borsos-menta-olaj.

Víziszta vagy kissé sárgás, igen híg, 0·900—0·920 fajsúlyú, közömbös kémhatású, jellemző szagú, égető, csípős, hűsítő ízű illóolaj. Egyenlő mennyiségű 90°/_o-os borszeszben oldassék, a fuchszint nem, a jódot ellenben nyugodtan oldja. 5 csepp olajhoz 20 csepp tömény salétromsavat adva, az olaj minden szembetünő behatás nélkül vöröses-barnára festessék, a nélkül, hogy egy óra lefolyása alatt megmerevednék, körülbelül 3-szoros mennyiségű borszesz hozzáadására pedig rózsaszínű oldat keletkezzék.

326. *Oleum pini sylvestris pro inhalatione.*

Fenyőlevél-olaj.

Szintelen vagy kissé sárgás, híg, kellemes fenyőszagú, 0·872 fajsúlyú, a levegőn könnyen meggyántásodó illóolaj, mely leginkább az erdei fenyő leveleiből és galyaiból átpárologtatás által nyeretik.

Aetherben igen jól, nemkülönben 10 rész tömény borszeszben is oldható.

Víztelen borszeszben és a terpentinolajhoz vegyi tulajdonságaira nézve igen hasonló.

325. *Oleum menthae piperitae.*

Oleum aethereum decolor aut flavescens, valde tenue, ponderis specifici 0.900 ad 0.920, reactionis neutrius, odoris peculiaris, saporis urentis refrigerantis. In aequali quantitate spiritus 90% solvitur; fuchsinum non, jodum verum perfecte tranquille solvit.

Guttis quinque olei menthae piperitae, additis guttis viginti acidi nitrici concentrati, oleum sine omni reactione manifesta colorem bruneo-rubrum tollit et spatio horae unius ne rigescat, addita quantitate circiter triplici spiritus, solutio coloris rosacei oritur.

326. *Oleum pini sylvestris pro inhalatione.*

Oleum foliorum pini. Oleum lanae seu setarum pini.

Oleum aethereum praecipue e foliis et frondibus pini sylvestris destillatum, sit decolor vel subflavum, tenue, odoris amoeni pinis similis, ponderis specifici 0.872.

Aëre expositum facile in massam resinosa transit, in alcohole et aethere valde bene, nec non in partibus decem spiritus solvitur.

Quod proprietates chemicas attinet, oleo terebinthinae valde simile est.

327. Oleum ricini.

Himboj-olaj. Ricinus-olaj.

Végy: **Közönséges himbojmagvakat**

hatszáz grammot   **600**

Lehámózás után sajtold ki gyengén melegített sajtóban. A szűrt olajat tartsd el.

Átlátszó, kissé sűrű, majdnem színtelen vagy sárgás színű, 0·950—0·970 fajsúlyú, sajátos szagú és ízű zsíros olaj, mely víztelen borszeszben minden arányban, nemkülönben 5 rész 90°/_o-os borszeszben teljesen, benzinben pedig zavarosan oldható; vékony rétegben a levegőn lassan megszárad.

328. Oleum rosae.

Rózsa-olaj.

Színtelen vagy halvány-sárga, sűrűs, kellemes rózsza-illatú, savi kémhatású, 0·830—0·890 fajsúlyú, vízben alig, borszeszben tökéletlenül oldható illó olaj, mely már + 12 C^o-nál megmered, + 15 C^o-nál azonban ismét megfolyósodik.

A jódot csendesen, a veres szantál-festényt teljesen feloldja.

A rózsza-olajat egyenlő mennyiségű tömény kén-savval keverve, az kellemetes rózszaillatot, ne pedig kellemetlen, idegen olajok jelenlétére mutató szagot terjeszsen.

327. Oleum ricini.

Rp. **Seminum ricini communis**

grammata sexcenta   **600**

Decorticata exprimentur in prelo leniter calefacto.
Oleum filtratum serva.

Oleum pingue sit limpidum, spissiusculum, paene coloris expers vel subflavescentis, ponderis specifici 0·950 ad 0·970, odoris et saporis specialis, in alcohole quavis proportione, in partibus quinque spiritus 90°/_o perfecte, in benzino turbide solubile.

Oleum in stratum tenue extensum aëre lente siccescit.

328. Oleum rosae.

Oleum aethereum incolor aut pallide subflavum, subspissum, odoris amoeni rosacei, reactionis acidi, ponderis specifici 0·830 ad 0·890, in aqua haud, in spiritu parum solubile, temperatura + 12° solidescens et calore 15° denuo liquescens.

Jodum tranquille et pigmentum santali rubri perfecte solvit.

Oleo rosae admixta aequali quantitate acidi sulfurici concentrati odor amoenus rosae similis, sed non ingratus, praesentiam oleorum alienorum indicans eveniat.

Egy csepp rózsá-olajat cukorral összedörzsölve és 500 köbcentimeter vízzel keverve, a víz kellemes rózsáillatú legyen.

329. Oleum rosmarini.

Rozmárin-olaj.

Színtelen vagy zölde-sárga, híg, 0·880—0·915 fajsúlyú, közömbös kémhatású, átható, kámforszerű szagú, fűszeres, kesernyés ízű, egyenlő mennyiségű 90°/_o-os borszeszben jól oldódó illóolaj. Már 170 C^o-on alól legnagyobb része átpárolható. A jódot meleg fejlődése mellett csendesen oldja, a szantálfa festenyét részben, a fuchsint ellenben nem oldja.

Levegőn meggyántásodik, midőn sűrűn folyóvá lesz.

330. Oleum sesami.

Sesám-olaj.

A sesamum indicum DC. magvaiból kisajtolás útján nyeretik. Világos-sárga, 0·91—0·92 fajsúlyú, szagtalan, gyenge kellemes ízű zsíros olaj, mely — 5 foknál kocsonyás anyaggá mered meg.

5 köbcentimeter olajat hasonló mennyiségű híg salétromsavval és körülbelül 1 gramm rézreszeléssel kémcsőben összerázva, gyengén melegítve, az olaj megvörösödik és 8—12 óra múlva veres, szilárd tömeggé mered meg.

Faolaj helyett.

Olei rosae gutta una, cum saccharo contrita et cum aquae centimetris cubicis quingentis conquassata huic odorem purum rosarum impertiat.

329. Oleum rosmarini.

Oleum anthos.

Oleum aethereum coloris expers aut e subviridi flavum, tenue, ponderis specifici 0·880 ad 0·915, reactionis neutrius, odoris fragrantis camphorae similis, saporis aromatici et amari. In aequali quantitate spiritus 90% perfecte solvitur, e maxima parte calore inferiori quam 170° destillatur. Jodum tranquille et sub evolutione caloris solvit. Pigmentum ligni santali rubri e parte, fuchsinum haud solvitur.

Aëre expositum in massam resinosam spissam transit.

330. Oleum sesami.

Oleum pingue e seminibus, quae offert sesamum indicum DC. expressione paratum. Sit coloris pallide flavi, ponderis specifici 0·91 ad 0·92, odoris expers, saporis blandi, frigore — 5° in massam gelatinosam rigescens.

Centimetra cubica quinque olei cum aequali quantitate acidi nitrici diluti et circiter grammate uno rasurae cupri in tubulo probatorio conquassata et leniter calefacta colorem rubrum trahunt et octo vel duodecim horis interjectis in massam rubram solidam rigescunt.

Loco olei Olivarum.

† 331. *Oleum sinapis aethereum.*

Illó mustár-olaj.

Szintelen vagy sárgás, 1'016—1'022 fajsúlyú, közömbös kémhatású, átható, csípős szagú és égető ízű illó olaj, mely 150 C°-nál forr, 150 rész vízben, 10 rész hígított borszeszben, tömény borszeszben pedig minden arányban oldható. A jódot csendesen oldja, úgyszintén a fuchszint is. A bőrt megveresíti.

5—7 csepp mustár-olajhoz 2 köbcentimeter tömény kénsavat adva, teljesen átlátszó, alig vagy csak sárgára festett oldat keletkezzék. 5 csepp olajat 5—6 köbcentimeter borszeszben oldva és a folyadékhoz 1 csepp vaschlorid-oldatot adva, az barna vagy sötét ibolyaszínt ne vegyen fel.

Jól záró edényekben, fénytől és levegőtől óva tartassék.

332. *Oleum succini rectificatum.*

Tisztított borostyánkő-olaj.

Árúbeli olaj, mely a nyers borostyánkő-olajból tisztítás által állíttatik elő. Szintelen vagy sárgás, közömbös vagy gyengén savi kémhatású, híg, 0'86—0'93 fajsúlyú, sajátságos kellemetlen kozmás szagú és ízű, alkoholban egyenlő mennyiségben, tömény borszeszben 10—12 részben oldható, aetherben, nemkülönben szénkénegeben jól oldatik, benzinben és petroleum-

† 331. *Oleum sinapis aethereum.*

Oleum aethereum coloris expers aut subflavum, reactionis neutrius, ponderis specifici 1.016 — ad 1.022, odoris penetrantissimi acris, saporis urentis. Sub temperatura + 150° ebullit; in aquae partibus centum quinquaginta, in spiritu diluto partibus decem, et in spiritu concentrato omni proportione solvitur.

Jodum et fuchsinum tranquille solvit. Cuti applicata qua rubefaciens agit.

Acidi sulfurici centimetris cubicis duobus ad guttas quinque usque septem olei sinapis additis solutio limpida, clara, vix colorata, vel solum flava efficitur.

Guttae quinque olei sinapis in centimetris cubicis quinque vel sex spiritus solutae, si guttam unam liquoris ferri sesquichlorati addideris, solutio colorem brunneum vel saturate violaceum ne ducat. In vasis bene clausis a luce et aëre remotis caute servetur.

332. *Oleum succini rectificatum.*

Oleum venale, ex oleo succini communi ope rectificationis paratum. Sit coloris expers aut flavum, reactionis neutrius aut acidulae, tenue, ponderis specifici 0.86—0.93, odoris et saporis peculiaris ingrati empyreumatici; in aequali quantitate alcoholis, in partibus 10—12 spiritus solubile, in aethere et alcohole sulfuris facile, in benzino et aethere petrolei minus solvitur.

aetherben nehezen; a jódot felmelegedés nélkül csendesen oldja, fuchsinnal meg nem színesedik.

3 rész füstölgő salétromsav és 1 rész olajnak igen heves egymásra hatásakor sárgás-veres, pézsmaszagú gyánta keletkezik.

333. Oleum terebinthinae rectificatum.

Tisztított terpentín-olaj.

Színtelen, híg, 0·855—0·865 fajsúlyú, közömbös kémhatású, jellemző fenyő-szagú, csípős, égető ízű illó olaj. + 160 C^o-nál forr, 9 rész 90°/_o-os borszeszben oldható, jóddal megmelegedés és gőzkifejlés közben szétduzzan; tömény kénsav és salétromsav keverékével meggyulad.

Levegőn állás közben gyántás tömeggé változik.

334. Oleum valerianae.

Gyökönke-olaj.

Zöldes-sárga vagy barna, kissé sűrű, savi kémhatású, 0·90—0·96 fajsúlyú, átható szagú illó olaj, mely körülbelül 100 rész vízben, 90°/_o-os borszeszben azonban minden arányban oldható.

A jódot meleg kifejlődése közben, a szantálfa veres festenyét a nélkül oldja. Salétromsav hozzáadására ibolya-veres színű lesz.

jodum sine evolutione caloris tranquille solvit, fuchsino non coloretur.

Reactione vehementi partium 3 acidi nitrici fumantis et partis 1 olei commixtarum resina e flavescente rubra odoris moschi exoritur.

333. Oleum terebinthinae rectificatum.

Spiritus terebinthinae.

Oleum aethereum coloris expers, tenue, ponderis specifici 0.855 ad 0.865, reactionis neutrius, odoris specialis pinis similis, saporis acris urentis. Calore 160° ebulliat, in partibus 9 spiritus 90% solvitur, jodo sub calefactione et vaporis evolutione explodit, acido sulfurico et nitrico concentrato admixto incenditur.

Aëre expositum in massam resinosam transit.

334. Oleum valerianae.

Oleum aethereum e subviridi flavum aut fuscum, spissiusculum, reactionis acidi, ponderis specifici 0.90 ad 0.96, odoris fragrantis, in aquae circiter partibus centum, in spiritu 90% omni proportione solubile.

Jodum caloris evolutione, pigmentum ligni santali rubri non calefiendo solvit. Addito acido nitrico colorem violaceum induit.

335. Ononis.

Iglicz.

**Tövises iglicz, félcserje, szántóföldeken és mezőkön található.
Pillangósak.**

Igen hosszú, majdnem újjnyi vastag, legtöbbször görbe, hosszában mélyen barázdás, tengelye körül csavarodott **gyökér**. Kívül szürkés- vagy setétbarna, kérge keskeny, hajlitható, fája fehér, rostos, harántmetszetben legyezőszerűen sugaras. Édesgyökérhez hasonló szagú, édeses-kesernyés ízű.

Kereskedésben leginkább hosszában szétmetszve kapható.

† 336. Opium.

Mákony.

Álomhozó mák, Keleten, kiváltkép Kis-Ázsiában honos s tenyésztetik. Mákfélék.

A bemetszett éretlen mákfejekből kifolyó **megszáradt tejnedv**. Leginkább kalácsolakokban kapható, melyek különböző nagyságúak, többé-kevésbé gömbölydedek, máklevelekkel borítvák és lórom-magvakkal behintvék.

A kalácsok tömötten egybetapadt szemekből állanak, kívül keményebbek, sötétebb vagy világosabb-barnák, belül többnyire lágyabbak, világosabb és sötétebb rétegekkel átszóttek, vörhenyes vagy hala-

335. Ononis.

Ononis spinosa Linn., suffrutex in arvis et campis obvius.
Papilionaceae L.

Radix praelonga, digitum fere crassa, plerumque curvata, in longitudinem profunde sulcata, circa axim torta, cortice tenui, flexibili, extrorsum griseo vel fusco, ligno albido, fibroso, tenace, transverse dissecto flabelli instar radiato; odoris est qualis radicis liquiritiae, saporis è subdulci subamari. In mercatura plerumque longitudinaliter fissa occurrit.

† 336. Opium.

Laudanum.

Papaver somniferum Linn., herba in Oriente, praecipue in Asia minori indigena et culta. **Papaveraceae** Juss.

Succus lacteus e capsulis papaveris immaturis incisis effluens **induratus**. Occurrit plerumque in placentis variae magnitudinis, plus minusve conglobatis, papaveris foliis involutis et rumicis fructibus conspersis.

Placentae sunt extus duriores, clare vel obscure fuscae, intus plerumque molliores, zonis clarioribus vel obscurioribus penetratae, e granulis vel lacrymis dense compactae compositae, fulvae vel subfuscae, fractura nitentes e rubro fuscae, manu tractatae molles-

vány sárgás-barnák, törésselükön fénylők, veresbarnák, a kéz melegénél meglágyulnak, keserű ízűek, bódító szagúak, borszeszben és vízben jó részben oldhatók.

Ne használd az igen lágy, penészes vagy szerfelett kemény és igen törekeny mákonyt.

Használatkor szétmetszendő és ha szükséges, 60°-ot túl nem haladó hőnél kiszáritandó, míg porrá szétdörzsölhető.

A mákonyt a következő módon megvizsgálva, az 10 százalék morphiumnál kevesebbet ne tartalmazzon. Végy: **Porrá tört mákonyból**

három grammot   **3**

Hígított borszeszt

Lepárolt vizet, mindegyikből

tizenöt grammot   **15**

Pállítsd jól elzárt üvegben gyakori felrázás mellett 12 óráig; szüred meg, a szüredéket tedd gyengén lúgossá ammonia néhány cseppjével és vízfürdőn súlyának felére párold be. A párlatot lepárolt vízzel eredeti súlyára egészítsd ki és szüred meg. A szüredék 21·20 grammjához adj

Aetherből   *öt grammot*   **5**

Ammoniából   *négytized grammot*   **0·4**

és tedd félre 5—6 órára, mialatt néhányszor óvatosan lóbáld körben. Az aetheres rétegnek lopóval lehetőleg eltávolítása után, két 50—80 mm. átmérőjű szűrőn szüred meg, a szűrőn kivált morphiomot két köbcentiméter párolt vízzel öblítsd le, gyűjtsd össze s a szűrőkkel 100 C°-nál száritsd meg.

centes, saporis amari, odoris narcotici, in spiritu et aqua partim solubiles.

Cave ab opio nimis molli, jam mucido, nec minus a nimis duro et fragili.

Antequam adhibeas conscindatur et, si opus fuerit, calore 60° non superante exsiccet, donec contendo ad pulverem redigi potest.

Opium praescripta ratione examinatum ne minus, quam partes decem morphii in centum praebet.

Rp. **Opii pulverati** *grammata tria* **3**
Spiritus diluti
Aquae destillatae *āā grammata quindecim* **15**

Digere in vitro bene clauso interdum conquassando per horas duodecim; dein filtra, filtrato adde ammoniae guttas nonnullas, ut sit reactionis alcalinae et in balneo aquae ad quantitatem dimidiam ponderis sui evapora. Evaporatum dilue aqua destillata, ut sit quantitas ponderis prioris et filtra, filtrato grammatum 21·20 adde

Aetheris *grammata quinque* **5**
Ammoniae *centigrammata quadraginta* **0·4**

et repositum stet per horas 5—6, interdum nonnunquam circumage. Aethere cum pipetta, ut fieri potest ablato filtra per duo filtra diametri 50—80 millimetrorum, morphium in filtrum praecipitatum cum aquae destillatae duobus centimetris cubicis bis eluendo collige et cum filtris ad gradus 100 sicca.

A belső szűrő a rajta levő morphiummal a külső ellensúly gyanánt szolgáló szűrőnél legalább 0.2 grammal súlyosabb legyen.

Egyes adagja legföljebb 0.15 gramm.

Napi adagja legföljebb 0.50 gramm.

337. Oxymel scillae.

Tengerihagyma-eczetméz.

Végy: Tisztított mézet	<i>háromszázharmincz grammot</i>	320
Tengerihagyma-kivonatot	<i>két grammot</i>	2
mely utóbbi oldd fel:		
Tömény eczetsavban	<i>három grammban</i>	3
és Hígított eczetsavban	<i>négy grammban</i>	4
Tökéletesen elegyítsd.		

338. Oxymel simplex.

Egyszerű eczetméz.

Végy: Tisztított mézet	<i>ötszáz grammot</i>	500
Tömény eczetsavat	<i>tíz grammot</i>	10
Tökéletesen elegyítsd.		

Filtrum internum una cum morphio adhaeso filtrum externum, quod pro aequipondio adhibetur, centigrammatibus viginti superet.

Dosis maxima singula: 0.15.

Dosis maxima pro die: 0.50.

337. Oxymel scillae.

Rp.	Mellis depurati	<i>grammata trecenta et viginti</i>	320
	Extracti scillae	<i>grammata duo</i>	2
haec soluta in	Acidi acetici concentrati	<i>grammatibus tribus</i>	3
et	Acidi acetici diluti	<i>grammatibus quatuor</i>	4
	Intime mixta serva.		

338. Oxymel simplex.

Rp.	Mellis depurati	<i>grammata quingenta</i>	500
	Acidi acetici concentrati	<i>grammata decem</i>	10
	Intime mixta serva.		